

[P. N. Petersen (Røjle).]

folkestemning kan ændres, viser de tyske valg under Weimarforfatningen. Nazisterne fik ved valget den 20. maj 1928 12 mandater og ved valget den 14. september 1930 ikke mindre end 107 mandater; men de fik 230 mandater ved valget den 31. juli 1932, næsten 20 gange så mange som 4 år tidligere. Der er adskilligt, der tyder på, at det ville have været hensigtsmæssigt, om Weimarforfatningen havde været formet sådan, at det tyske folk havde kunnet få tid til at trække vejret, inden det fremturede i vildfarelserne.

Nu pønser den højtærede statsminister altså på at foretage det pantspring, som det jo er at afskaffe dette høje ting. Hvordan virkningerne af dette spring vil forme sig, er det vanskeligt at sige noget om på forhånd. Naturligst ville det jo være at bygge på de erfaringer, der er indhøstet i andre lande med etkammersystemer, men også dette er vanskeligt, når der kun findes fire lande med een parlamentarisk forsamling, hvoraf endda de tre er ret uegnede som sammenligningsgrundlag. Luxembourg er kun en lille stat, hvor der lever 282 000 sjæle, noget mindre end i Københavns amt, der også hidtil har kunnet klare sig med et amtsråd. Queensland er en enkeltstat i det østlige Australien, indbyggertallet er kun godt 1 million mennesker, som lever under forhold, der gør det ganske uegnet som sammenligningsgrundlag. Og i Tyrkiet, hvor der også er etkammersystem, har førerdisciplinen udviklet sig så kraftigt, at der i realiteten er diktatur i landet.

Der er i virkeligheden kun eet eneste land i hele verden, som Danmark i denne situation kan drage lære af, og det er Finland; her er der kun een parlamentarisk forsamling, som tæller 200 medlemmer; til gengæld har man et hovedudvalg på 42 medlemmer, og da alle love passerer dette hovedudvalg, er det indlysende, at det i ikke ringe grad præger lovgivningen. Spørgsmålet er da, om der er almindelig tilfredshed i Finland med forfatningen og etkammersystemet. Meningerne er naturligvis højest forskellige, men jeg mener at have grund til at antage, at de utilfredse i antal langt fra kan måle sig med de tilfredse, hvad præsidentens suspensive veto sikkert i høj grad bidrager til; men nægtes kan det jo ikke, at der er ikke så lidt misfornøjelse med den

finske forfatning indenfor visse kredse af befolkningen.

Svinhufvud nærrede ikke særlig høje forestillinger om rigsdagens kvalifikationer, og han har sagt meget slemme ting derom. Den ringe kvalitet skyldes efter hans opfattelse den omstændighed, at det store flertal af den finske rigsdags medlemmer kun havde folkeskoleuddannelse. For os, der i vor barndom har gået i skole under et stråtag, gør denne begrundelse ondt; men forhåbentlig er den også uretfærdig.

Den tyske gesandt i Helsingfors i tiden 1934—45, v. Blücher, har skrevet erindringer fra denne periode; her fortæller han om en samtale med præsident Ryti. Med den højtærede formands tilladelse citerer jeg følgende fra denne bog, hvis svenske titel er: „Ödesdigre år“. Der står s. 304:

„Ved en samtale med præsidenten den 17. april 1942 førte jeg samtalen ind på spørgsmålet, om parlamentarismen var til nytte for Finland. Hr. Ryti svarede, at Finland var et gammelt bondedemokrati og skulle forblive demokratisk.

Der fandtes imidlertid efter hans opfattelse svage punkter i forfatningen. Fremfor alt var regeringen hvert øjeblik afhængig af parlamentets holdning. Dette betød, at arbejdet svækkedes, og det ville være godt, om man ved en eller anden lejlighed kunne ændre denne bestemmelse.

Videre havde det vist sig ved valgene, som finder sted på grundlag af almindelig stemmeret, at kandidaternes talegaver spiller en altfor stor rolle. I rigsdagen kommer først og fremmest mænd, som har gode talegaver, og en klasse af levebrødspolitikere er ved at danne sig.

Derimod savner rigsdagen repræsentanter for intelligensen. Han havde ofte funderet over sagen og også talt med en kendt universitetsprofessor om, hvordan dette kunne afhjælpes. Det var måske godt at indføre et korporativt element i folkerepræsentationen. Men disse ideer befinder sig endnu på et begyndelsesstadium.“

Bortset fra bemærkningen om parlamentarismen, som er fuldkommen fremmed for dansk tankegang, er der mange interessante ting i dette referat af den samtale, som hr. v. Blücher havde med præsident Ryti, ting, som i hvert fald, viser, at der indenfor visse